

**MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA PSIXALOGIK JARAYONNING TO'G'RI
TASHKIL ETILISHINING MUHIM JIHLATLARI****Xolmurodova Zebiniso Jumanazar qizi***Termiz davlat Universiteti ijtimoiy fanlar fakulteti
maktabgacha talim yo'nalishi 2 bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida psixalogik jarayonning qay holda tashkil etilganligi va bu orqali bolaning ruhiyatidagi tub o'zgarishlar borasida batafsil ma'lumot berib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *Ta'lim, psixologiya, psixo profilaktika, ruhiy jarayon, ta'lim-tarbiya, o'yin texnologiyalari.*

Ta'lim muassasasining 36 soatlik ish haftasi doirasidagi ichki mehnat qoidalari quyidagilarni hisobga olgan holda tartibga solinadi: - o'quv jarayoni ishtirokchilari bilan haftalik ish vaqtining kamida yarmida yakka tartibda va guruhli maslahat ishlarini olib borish; - individual va guruh maslahat ishlariga tayyorgarlik ko'rish, olingan natijalarni qayta ishlash, tahlil qilish va umumlashtirish, hisobot hujjatlarini to'ldirish, shuningdek, ularning malakasini oshirish. O'qituvchi-psixolog tomonidan ushbu ishni bajarish bevosita ta'lim muassasasida ham, undan tashqarida ham amalga oshirilishi mumkin. Maktabgacha ta'lim tashkilotida o'qituvchi-psixolog ishining asosiy yo'nalishlari: psixologik diagnostika, psixologik maslahat, psixologik tuzatish, psixologik ta'lim, psixologik profilaktika. Rasmiy vazifalarni bajarish uchun maktabgacha ta'lim muassasasining o'qituvchi-psixologi alohida ofis, guruh xonalari, musiqa va sport zalidan foydalanadi. Har bir yo'nalish bolalarning yosh imkoniyatlarini hisobga olgan holda qurilgan, faoliyatning etakchi turi, o'yin texnologiyalari va usullariga asoslangan.

Psixologik diagnostika. Maqsad: bolalarning aqliy rivojlanish darajasi haqida ma'lumot olish, o'quv jarayoni ishtirokchilarining individual xususiyatlarini va muammolarini aniqlash.

Psixologik diagnostika - bu bolaning aqliy rivojlanishining xususiyatlarini aniqlash, ma'lum psixologik neoplazmalarni shakllantirish, ko'nikma, bilim, ko'nikma, shaxsiy va shaxslararo munosabatlarning rivojlanish darajasining mosligini aniqlash uchun shaxsning individual xususiyatlarini psixologik-pedagogik o'rganish. yosh ko'rsatmalari va jamiyat talablariga muvofiq shakllanish. 3.2.3-band. GEF DO "agar kerak bo'lsa, bolalar rivojlanishining psixologik diagnostikasi qo'llaniladi (bolalarning individual psixologik xususiyatlarini aniqlash va o'rganish), bu malakali mutaxassislar (o'qituvchilar - psixologlar, psixologlar) tomonidan amalga oshiriladi. Bolaning psixologik diagnostikada ishtirok etishiga faqat ota-onasining (qonuniy vakillarining) roziligi bilan yo'l qo'yiladi. Psixologik diagnostika natijalari psixologik yordam muammolarini hal qilish va bolalar rivojlanishini malakali tuzatish uchun ishlatilishi mumkin. Maktabgacha ta'lim muassasasida o'quv jarayonini optimallashtirish uchun o'qituvchi-psixolog yiliga ikki marta (sentyabr va may oylarida) ota-onalarning yozma roziligi bilan maktabgacha ta'lim muassasasining barcha tarbiyalanuvchilarini (yakka tartibda) skrining diagnostikasini o'tkazadi: xotira, e'tibor, fikrlash, hissiy - shaxsiy soha.

Psixodiagnostikaning asosiy usullari: test, kuzatish, suhbat.

Psixodiagnostika natijalariga ko'ra o'quvchilarning quyidagi toifalari aniqlanadi (qavslar ichida beshta Federal davlat ta'lim standartiga muvofiq maktabgacha ta'lim muassasasida o'quv jarayonini amalga oshirishda bolaning qiyinchiliklari tavsifi berilgan. ta'lim yo'nalishlari: kognitiv, nutq, ijtimoiy-kommunikativ, badiiy-estetik, jismoniy rivojlanish):

1) Og'ir kognitiv nuqsonlari bo'lgan bolalar (o'qituvchining guruh ishi davomida dastur materialini yoshga qarab o'zlashtirishda sezilarli qiyinchiliklar; individual ish paytida materialni yodlash va takrorlashda biroz yaxshilanish).

2) Kognitiv jarayonlar rivojlanishining chegaraviy ko'rsatkichlari bo'lgan bolalar (o'qituvchining guruh ishi davomida dastur materialini yoshga qarab o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar; individual ish paytida materialni yodlash va takrorlashning sezilarli darajada yaxshilanishi).

3) Noto'g'ri rivojlanishi bo'lgan bolalar (autizmga o'xshash xulq-atvori bo'lgan bolalar; bir ta'lim sohasini o'zlashtirishda aniq qiyinchiliklarga duch kelgan, boshqa ta'lim sohasida sezilarli muvaffaqiyatga erishgan bolalar).

4) Emotsional-irodaviy sohaning o'ziga xos xususiyatlariga ega bo'lgan bolalar (o'qituvchining guruh ishi davomida dastur materialini o'zlashtirishda aniq qiyinchiliklarga duch kelmasdan, tajovuzkor, tashvishli, chekinuvchan, qat'iyatsiz, giperaktiv bolalar).

Psixodiagnostika natijalariga ko'ra guruh o'qituvchilariga o'quv jarayonini optimallashtirish bo'yicha tavsiyalar beriladi. O'quv yili davomida o'qituvchi-psixolog ta'lim jarayoni ishtirokchilarining (o'qituvchilar, ota-onalar) iltimosiga binoan bolaning rivojlanishining qo'shimcha chuqur diagnostikasini o'tkazadi. Psixodiagnostikaning yana bir yo'nalishi - bu "kasbiy (hissiy) charchash" ning oldini olish uchun o'qituvchilarning psixo-emotsional sohasining xususiyatlarini o'rganishdir. Asosiy tadqiqot usuli - bu proyektiv usullar, art terapiya, musiqa terapiyasi yordamida suhbat (individual).

Psixologik maslahat. Maqsad: ta'lim jarayoni ishtirokchilarining o'zaro hamkorligini optimallashtirish va ularga individual ta'lim va rivojlanish dasturini yaratish va amalga oshirishda psixologik yordam ko'rsatish.

O'quv jarayonining barcha katta yoshli ishtirokchilari psixologik maslahatga taklif qilinadi. Munozara mavzusi psixodiagnostika natijalari, shuningdek, shaxsiy tajriba va muammolar bo'lishi mumkin. Maslahat jurnali yuritiladi. Psixologik maslahat alohida xonada alohida o'tkaziladi. Maxfiylik tamoyiliga rioya qilinadi. Psixodiagnostika natijalariga ko'ra o'quv yili uchun psixokorreksiya va rivojlantirish ishlarining asosiy yo'nalishlari belgilanadi. Psixotuzatishning har bir tanlangan sohasini amalga oshirish uchun ish dasturi tuzilishi mumkin.

Psixokorreksiya va rivojlanish ishlari individual ravishda / kichik guruhlarda, qo'yilgan vazifalarga qarab, turli darajadagi muntazamlilik bilan amalga oshirilishi mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan psixokorreksiya ishlari ota-onalarning (qonuniy vakillarning) roziligi bilan tashkil etiladi.

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, ayni maktabgacha bo'lgan davrda bolaning ruhiy holatini yaxshilash, tashqi muhit bilan tanishuv jarayonini turli zararli ta'sirlarda yiroq qilgan holatda tashkil etish juda muhim. Ma'lumki, hozirgi kunda deyarli 80 foiz ona bolasini maktabgacha ta'lim tizimiga ishonib topshiradi va farzandi bilan kuchli shug'ullanishlarini ta'minlanishini istaydi. Biroq, bog'chada bola ruhiyati uchun yetarli muhit bòlsayu, uyda bunday jarayon tashkil etilmasa istalgan natijaga erishib bo'lmaydi.